

Univerzita Karlova v Praze  
Filozofická fakulta  
Fonetický ústav  
doc. PhDr. Jan Volín, Ph.D.

**Posudek vedoucího práce**  
na bakalářskou práci Ondřeje Slówika  
***Kontextuální modifikace tónů ve vietnamštině***

Práce Ondřeje Slówika se věnuje problematice tónové koartikulace ve vietnamštině. Ve srovnání s mnoha jinými tónovými jazyky je vzájemný vliv vietnamských tónů v souvislé řeči relativně malý, mnoha autory přehlížený, někdy dokonce přímo popíraný. Na druhou stranu je ovšem známo, že produkce řeči je proces spojitý a k vzájemnému ovlivňování sousedních elementů při něm dochází zcela běžně. Cílem předkládané práce je tedy exaktněji popsat, jak se určité vybrané kombinace tónů v souvislém mluvním projevu chovají. Metodika práce je zcela nevyhnutelně moderní – běžné poslechové postupy totiž nejsou schopny subfonémické detaily bezpečně odhalit. Autor tedy využívá možností instrumentální analýzy. Navíc se jako jeden z mála pouští do analýzy souvislého textu, zatímco valná většina výzkumu v této oblasti těží z nahrávek jednotlivých slabik nebo izolovaných frází.

Jak napovídá její obsah, stavba práce je přehledná a logická. Autor nejprve představuje svůj záměr a vysvětluje pojmy, s nimiž bude pracovat. Úvod k práci je přiměřeného rozsahu, základní pojmy jsou připomenuty stručně, bez zbytečného elaborování na trivialitách nebo rozborů kontroverzí, které nejsou předmětem práce.

Další oddíl práce se týká lexikálně-sémantické funkce tónu obecně. Vysvětluje nejprve stručně fyziologickou podstatu a akustické koreláty tónu, způsoby jeho zachycování v transkripci, poté se věnuje i zajímavým a méně známým poznatkům ohledně historického vývoje vedoucího ke vzniku tónů v jazycích. Obecný úvod do problematiky je zakončen zmínkami o percepčních zákonitostech vnímání tónů a o jejich osvojování v rámci ontogeneze jedince. V tomto oddíle prokazuje autor dobrou schopnost nalézt a zpracovat relevantní prameny a adekvátně vybrat a v textu pospojovat důležité informace.

Oddíl představující vietnamštinu jako cílový jazyk pro pozdější analýzu se zprvu věnuje obecnějším otázkám zařazení jazyka, jeho ortografii a dialektovému rozrůznění. Popis základních rysů jazyka je proveden s ohledem na hlavní cíl práce. Stavba vietnamské slabiky je tedy představena s vědomím toho, že právě slabika je nositelem tónu. Důležitou součástí popisu je ovšem inventář tónů. Autor kromě základního poučení přináší i poznámku k historickému vývoji a k alternativním analýzám tónového systému jazyka. Rozsah tohoto oddílu odpovídá zadání práce.

Materiálová část studie začíná popisem metody práce zdrojových nahrávek řeči. Tento popis je proveden přehledně, srozumitelně a adekvátně. Oproti současným zvyklostem je ovšem

část metodických poznámek (s. 37-39) přiřazena k oddílu prezentujícímu výsledky. Samotné výsledky jsou jinak prezentovány logicky a spolu s rozumnými návrhy na jejich interpretaci. Autor zde prokazuje dobrý lingvistický vhled do problematiky a neomezuje se na úzce fonetická řešení.

Závěrečná diskuse shrnuje nálezy, tj. především potvrzuje přítomnost tónové koartikulace a kvantifikuje její rozsah v daném mluvním stylu (v hlasité četbě souvislého textu). Autor také navrhuje další směry navazujícího výzkumu případně metodologická vylepšení postupů.

Z formálního hlediska je práce psána spíše popularizačním stylem, avšak tuto skutečnost neshledávám jako škodlivou. Překlepy a neobratná vyjádření jsou výjimkou (např. s. 8: závěr posledního odstavce by měl být jednoznačnější; s. 10: autor píše *prétura* i *praetura* – sjednotit, lépe na počestný pravopis; tamtéž: otevřené slabiky *nemají* kodu; s. 11: *glottis chráněn* – lépe *chráněna*; s. 19: 0.3 místo 0,3; s. 22: *uzemí* místo *území*; s. 28 souhlásky a dvojhlásky místo samohlásky a dvojhlásky – lépe snad monoftongy a diftongy; s. 31: spojení „dělení standardní vietnamštiny na osm tónů“ je nešikovné). Vyskytly se také dva terminologické problémy, které doporučuji u obhajoby práce vysvětlit (oba na s. 20). Jde jednak o použití termínu *lineární tón* ve smyslu *tónu statického* nebo *vodorovného* (vůči *linearitě* by se vymezovala spíše *lomenost* nebo *exponencialita*), a jednak o termín *behavioristický* tam, kde je lépe říkat *behaviorální*. V daném kontextu totiž nejde o doktrínu, ale výzkumné paradigma.

Graficky je práce na velmi dobré úrovni. Pouze proložení obrázků textem nepovažuji za příliš šťastné (s. 38): lepší je odkazovat a celkovou úpravu nerozbíjet, jak je to ostatně zvykem v současné odborné fonetické literatuře. Stejně tak jsou graficky nepříliš povedené legendy u tabulek ss. 39, 40, 42 a 44.

Závěrem je ovšem nutno znovu zdůraznit, že bakalářská práce Ondřeje Slówika patří mezi ty velmi zdařilé. Konstatuji tedy, že svým obsahem i rozsahem vyhověla požadavkům kladeným na kvalifikační práce dané úrovně a vzhledem k výše uvedeným skutečnostem ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 25.8.2011

.....

doc. PhDr. Jan Volín, Ph.D.